

بررسی میزان رضایت دانشجویان ترویج و آموزش کشاورزی
نسبت به کیفیت فعالیت و نحوه تدریس اساتید

**Students' satisfaction towards the quality of
agricultural extension and education activities, and
how teachers teach**

مسلم سواری^۱، مصطفی هاشم‌نیا^۲، حسین حیدری^۳

۱ و ۲ دانشجویان کارشناسی ارشد توسعه روستایی دانشگاه تهران

۳ دانشجوی کارشناسی ارشد توسعه روستایی دانشگاه رازی کرمانشاه

¹ E-mail: m.savari@ut.ac.ir

چکیده

دانشجویان به عنوان نیروهای انسانی بالقوه یکی از مهمترین قشرهای اجتماعی در روند نوسازی و توسعه کشور می‌باشند؛ از این رو، پرورش و تقویت احساس رضایت و پیشرفت آنان سعادت جامعه را در پی خواهد داشت. براساس تحقیقات ایوانز، دانشجویانی که رضایت تحصیلی بیشتری دارند برای امور درسی وقت بیشتری صرف نموده و یادگیری بهتری دارند. بر این اساس، هدف کلی این پژوهش، بررسی میزان رضایت دانشجویان مقطع کارشناسی ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه تهران نسبت به کیفیت فعالیت و نحوه تدریس اساتید بود. جامعه آماری تحقیق شامل کلیه دانشجویان ترویج و آموزش کشاورزی پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران بودند (N=107) که با استفاده از فرمول نمونه‌گیری کوکران تعداد ۴۸ نفر از آنها به عنوان نمونه برای مطالعه انتخاب شدند. روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای با انتساب متناسب بود. ابزار اصلی تحقیق، پرسشنامه‌ای بود که روایی آن توسط پانل متخصصان و پایایی آن توسط ضریب آلفای کرونباخ تایید شد ($\alpha > 0.7$). تجزیه و تحلیل داده‌ها به وسیله نرم‌افزار SPSSwin18 انجام شد. نتایج نشان دادند که اکثر دانشجویان ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه تهران رضایت کم و متوسطی نسبت به فعالیت و نحوه تدریس اساتید دارند. علاوه بر این، نتایج تحلیل همبستگی نشان داد که بین میزان رضایت دانشجویان مورد مطالعه با متغیر نگرش دانشجویان مورد مطالعه نسبت به رشته تحصیلی خود، رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

کلمات کلیدی: ترویج و آموزش کشاورزی، دانشجویان ترویج، رضایت، اساتید، دانشگاه تهران

Students' satisfaction towards the quality of agricultural extension and education activities, and how teachers teach

Abstract

According to Evans Research, have more educational content for students who spend more time teaching and better learning. Accordingly, the overall goal of this research, agricultural extension and education of undergraduate students' satisfaction towards the quality of Tehran University and was teaching the teachers. Stratified random sampling was proportionate. The main tool of research, a questionnaire was its validity by a panel of experts and its reliability was confirmed by Cronbach's alpha coefficient ($\alpha > 0.7$). Data analysis was performed by SPSSwin18 software. Results showed that most students at Tehran University agricultural extension and education to low and moderate satisfaction with the activities are and how teachers teach. Furthermore, correlation analysis showed satisfaction with the changing attitude of students towards their field of study, there was a significant positive relationship.

Keywords: agricultural extension and education, promote student satisfaction, faculty, Tehran University

مقدمه

بررسی عامل‌های مؤثر بر روند پیشرفت، رفاه همه‌جانبه جامعه‌های توسعه یافته نشان می‌دهد که همه‌ی این کشورها آموزش کارآمد و توانمندی دارند. در جهان کنونی که علم و فناوری با رشد و گسترش گسترده و جهان شمول، عاملی مهم و پایه‌ای در فرآیند رشد و توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جامعه‌های بشری به شمار می‌آید، نهادها و نظام‌های آموزشی نقش عظیم و پراهمیتی دارند (Banfield, 2006). از مهم‌ترین شاخص‌های یک کشور، کیفیت و کمیت برون‌داد نظام آموزشی است که هم به چگونگی انتقال برنامه‌ریزی شده آموزشی به فراگیران و بهبود فرایند یاددهی و یادگیری بستگی دارد (Heron, 2002). اگر تلاش‌های علمی در جامعه گسترش نیابد و دانشگاه‌ها که مهم‌ترین مراکز پژوهشی جامعه هستند پویایی و فعالیت لازم را نداشته باشند و چنانچه؛ پژوهشگران و عاملان ترویج یکی از آنها را تشکیل می‌دهند دلگرمی و انگیزه کافی علمی را نداشته باشند استقلال علمی و اقتصادی به دست نمی‌آید (2007, Suleyman). در جهان امروز بسیاری از فعالیت‌های پایه‌ای و سازنده و ارزنده‌ای مورد نیاز جامعه را سازمان‌های گوناگون انجام می‌دهند. یعنی پیشرفت و بقای جامعه تابع عملکرد مؤثر سازمان‌هاست. در این بین سازمان‌های آموزشی اولویت بسیار بالایی دارند و مدرس نقش سازنده و ارزنده‌ای در ایفای رسالت این گونه سازمان‌ها بر عهده دارد. انسان عامل نهایی در شکل‌گیری و موفقیت سازمان‌های آموزشی است و همچنین کیفیت و عملکرد سازمان‌ها و تک تک افراد به برون‌دادهای آن سازمان بستگی دارد (Slowinski, 2002). پس از گسترش کمی آموزش عالی کشاورزی که نتیجه فزونی تقاضا در سطح جامعه صورت گرفته و نتیجه این گسترش ایجاد پرشمار مراکز آموزش عالی کشاورزی و منابع طبیعی در سراسر کشور شد و برون‌داد آن یعنی حجم عظیمی از دانش‌آموختگان رشته‌های کشاورزی به وجود آورد، اکنون هنگام آن فرا رسیده است که بعد معطل مانده آموزش، یعنی کیفیت نیز مورد توجه قرار گیرد (زمانی پور، ۱۳۸۶). نظام‌های آموزش عالی کشاورزی کشورهای مختلف از دیرباز تاکنون به طور جدی برای ارتقا کیفیت نظام بر پایه الگوی تضمین کیفیت، مدیریت جامع کیفیت و مانند آن تلاش

کرده‌اند با توجه به این که پایداری نهادی هر نظام آموزشی به پویایی آن در به‌هنگام‌سازی ظرفیت‌های خویش برای تضمین و تأمین کیفیت مناسب مؤلفه‌های مختلف، اعم از روش‌های آموزشی، تجهیزات، مدیریت و تشکیلات، آموزشگران و کارکنان و مانند آن بر می‌شود (صفا و همکاران، ۱۳۸۶). دیدگاه‌های مطرح شده از سوی اندیشمندان مختلف در زمینه تلفیق کیفیت در نظام آموزش عالی حول چند محور استوارند (Tan, 2007; Stark and Lowther, 1980): ۱- کیفیت ویژگی پایه‌ای، ضرورت بقا و ماندگاری پایداری نهادی نظام آموزش عالی به شمار می‌رود. از این منظر، تلفیق کیفیت در نظام آموزش عالی یک ضرورت است ۲- مدیریت کیفیت در نظام آموزش عالی، یک رویکرد جامع، پیوسته، نظام‌مند و پویا را طلب می‌کند ۳- کیفیت فراسوی برداشت‌های مفهومی زمانی می‌تواند در بهسازی نظام آموزش عالی تأثیرگذار واقع شود که همه امور جاری و دگرگونی‌های آتی در نظام آموزش عالی با معیار کیفیت مورد توجه قرار گیرد و به آن گونه دگرگونی‌هایی اولویت داده شود که کیفیت نظام آموزش را ارتقا بخشد ۴- سازوکارهای مقتضی برای عملیاتی ساختن کیفیت در نظام آموزش عالی به کار گرفته شود.

تجربه‌های بین‌المللی نشان می‌دهد که یک الگوی جهان شمول تضمین کیفیت که برای همه کشورها کاربرد داشته باشد وجود ندارد و هر کشوری با توجه به مختصات اجتماعی و فرهنگی خود یک الگوی تضمین کیفیت را طراحی و اجرا می‌کند. با این حال یک سری مؤلفه و ابعاد به عنوان مخرج مشترک الگوی تضمین کیفیت قابل تشخیص است که می‌تواند سنگ بنای تدوین الگوی تضمین کیفیت نظام آموزش عالی هر کشور قرار گیرد (Sultan and Wong, 2010; Abukari and Corner, 2010). با توجه رقابتی‌تر شدن و اتخاذ رویکرد مشتری‌مداری در عرصه آموزش عالی، ارتقای کیفیت خدمات آموزشی و رضایت دانشجویان از این خدمات در نقش متقاضی یا مشتری مؤسسه‌های عالی بسیار مهم است (Hartman and Schmidt, 1995; Hill, 1955; LeBlank and Nguyen, 1997). در واقع رضایت پاسخ مشتری به موفقیت سازمان است. رضایت نشان دهنده سطح دلپذیری مشتری در واکنش به ویژگی کالا و خدمات فراهم شده در سازمان است. بنابراین، رضایت یک معیار عمده در تعیین کیفیت ارائه شده از

راه فرآیند خدمات یا کالا است و یک منبع کسب مزیت رقابتی است (Megha et al., 2009). در واقع رضایت به عنوان سطحی از کیفیت خدمات که انتظارات مشتری مشتریان برآورده می‌کند تعریف می‌شود (Andaleeb et al., 2006). در واقع رضایت مشتری و عمل کردن واکنش احساسی مشتری است که از تعامل با سازمان عرضه کننده یا مصرف محصول (کالا یا خدمات) به دست می‌آید. رضایت از درک تفاوت بین انتظارات مشتری و عملکرد واقعی سازمان در ارائه خدمات به دست می‌شود و نشان می‌دهد خدمات ارائه شده به وسیله یک سازمان تا چه سطحی از انتظارات و نیازهای مشتری را برآورده کرده است، مشتری در واقع همان دانشجویان و محصول ارائه شده مواد درسی ارائه شده توسط استادان می‌باشد (Gitman et al., 2005). چالش پایه‌ای برای مدیران و برنامه‌ریزان آموزش عالی وجود دارد رابطه معناداری بین رضایت و کیفیت یادگیری برشمرده‌اند برخی از پژوهش‌های صورت گرفته در این زمینه عبارت‌اند از (Wilson et al 1977; Richardson, 1994, Rhodes and Nevill, 2004; Umbach and Wawrznski, 2004). نظر واحدی در مورد سنجش مفهوم رضایت وجود ندارد. و عمده تلاش‌های صورت گرفته برای سنجش رضایت دانشجویان از آموزش عالی بر نظر سنجی و کسب دیدگاه آن‌ها در زمینه کیفیت خدمات ارائه شده استوار است (O'Neill and Nguyen, 1997). در هر حال سنجش رضایت دانشجویان به مؤسسه‌های آموزش عالی کمک می‌کند تا قوت و ضعف‌های خود را بشناسند و بر حیطه‌های نیازمند بهبود تمرکز کنند (O'Neill and palmer, 2004). در این راستا با توجه به ادبیات تحقیق بررسی رضایت دانشجویان آموزش عالی از کیفیت فعالیت استادان اهمیت زیادی دارد، در این قسمت بررسی‌های مختلفی صورت گرفته که از آن جمله بررسی‌های می‌توان به موارد زیر اشاره کرد.

پژشکی راد و همکاران (۱۳۸۶) در بررسی توصیفی که با هدف‌ها کلی ارزیابی کیفیت رشته ترویج و آموزش کشاورزی در دانشگاه تربیت مدرس به منظور واکاوی کارآیی شغلی دانش‌آموختگان بر پایه میزان توانمندی‌های کسب شده، رضایت از آموخته‌های کسب شده، همخوانی آموخته‌ها با وظایف شغلی، میزان هدف‌های دوره در زمینه پرورش نیروی انسانی و اولویت‌بندی کارآیی دروس در بازارکار انجام دادند، به این

نتیجه رسیدند که کارآیی شغلی دانش آموختگان شاغل ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه تربیت مدرس در سطح متوسط تا زیاد است.

منجم زاده و همکاران (۱۳۸۸) در پژوهشی با هدف شناسایی دیدگاه دانشجویان دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین در زمینه میزان اهمیت شاخص‌های ارزشیابی اعضای هیئت علمی به این نتیجه رسیدند که از دیدگاه بیشتر دانشجویان دو رده کارشناسی ارشد، توان بیان، و انتقال مطالب مهم‌ترین شاخص ارزشیابی کیفیت فعالیت‌های تدریس و مهارت‌های تدریس و تسلط بر موضوع درسی، مهم‌ترین ویژگی یک مدرس خوب است. اغلب دانشجویان بر این باور بوده‌اند که کیفیت تدریس تاثیر زیادی بر علاقه آن‌ها به موضوع درسی دارد.

Garci' a-Aracil (2009) در بررسی خود درباره رضایت دانش آموخته‌گان اروپایی از آموزش عالی بررسی کرده است: در این بررسی نشانگرهای زیر برای ارزیابی رضایت دانشجویان از کیفیت آموزشی مورد استفاده قرار گرفته است: راهنمایی‌های تحصیلی، راهنمایی برای امتحان پایانی، محتوای دوره، تنوع دوره‌ها و دروس ارائه شد، طراحی برنامه‌ریزی آموزشی، نظام ارزشیابی، فرصت‌گزینش دوره‌ها و گرایش‌های تخصصی، تاکید عملی بر تدریس و یادگیری، کیفیت تدریس، فرصت‌های مشارکت در پروژه‌های تحقیقاتی ارائه فرصت کار عملی و کسب تجربه کاری، امکان تعامل با آموزشگران در بیرون از کلاس، تعامل با دانشجویان هم رشته‌ای، امکان تاثیرگذاری بر سیاست‌های دانشگاه، تجهیزات آزمایشگاهی و فنی، کیفیت خدمات کتابخانه و دسترسی به مواد آموزشی شناسایی شدند.

با این اوصاف هدف کلی این تحقیق بررسی میزان رضایت دانشجویان ترویج و آموزش کشاورزی نسبت به کیفیت تدریس و فعالیت استادان می‌باشد برای دستیابی به آن هدف‌های اختصاصی زیر دنبال می‌شود:

- ۱- بررسی ویژگی‌های شخصی و حرفه‌ای دانشجویان مورد بررسی؛
- ۲- بررسی نگرش دانشجویان مورد بررسی نسبت به ادامه تحصیل؛
- ۳- بررسی میزان رضایت‌مندی دانشجویان مورد بررسی نسبت به کیفیت و فعالیت استادان:

۴- بررسی روابط بین رضایت‌مندی دانشجویان مورد بررسی با دیگر متغیرهای تحقیق:

مواد و روش‌ها

این تحقیق از نظر هدف، کاربردی، از نظر امکان کنترل متغیرها غیرآزمایشی، از نظر شیوه جمع‌آوری داده‌ها میدانی به شمار می‌رود. با توجه به محدوده زمانی، این تحقیق تک‌رده‌ای بوده و داده‌ها و اطلاعات در یک رده زمانی (اردیبهشت ۹۱) گردآوری شده‌اند. جامعه آماری تحقیق شامل تمامی دانشجویان ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه تهران بود ($N=107$). با استفاده از فرمول نمونه‌گیری کوکران ۲۵ نفر از آن‌ها به عنوان نمونه گزینش شدند که برای افزایش اعتبار یافته‌ها ۵۵ پرسشنامه با روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای (برپایه رده تحصیلی) با انتساب متناسب توزیع شد. که در نهایت شمار ۴۸ پرسشنامه به صورت کامل تکمیل شد و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. ابزار اصلی تحقیق، پرسشنامه‌ای محقق ساخته و از پیش آزمون شده بود. پرسشنامه یاد شده شامل سه قسمت بود که قسمت اول: ۸ گویه مربوط به ویژگی‌های فردی، اجتماعی و اقتصادی، قسمت دوم آن شامل ۱۴ گویه برای سنجش میزان نگرش دانشجویان مورد بررسی نسبت به رشته تحصیلی خود بود و قسمت سوم پرسشنامه ۱۹ گویه برای سنجش رضایت‌مندی دانشجویان مورد بررسی نسبت به کیفیت فعالیت و چگونگی تدریس استاتید بود. برای تعیین روایی پرسشنامه از گروه داوری متخصصان که شامل متخصصان رشته‌های کشاورزی مدیریت و توسعه کشاورزی دانشگاه تهران بودند، استفاده شد و برپایه نظرها و پیشنهادهای آنان اصلاح‌های لازم در پرسشنامه به عمل آمد. به‌منظور برآورد پایایی پرسشنامه از آزمون ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که مقدار آلفا برای قسمت نگرش ۰/۹۰ و برای قسمت رضایت‌مندی ۰/۹۳ بود با توجه با این که ضرایب آلفای کرونباخ محاسبه شده برای هر یک از قسمت‌های پرسشنامه بالاتر از ۰/۷ است، بنابراین، پرسشنامه از پایایی خوبی برای انجام تحقیق برخوردار بود. به منظور طبقه‌بندی دانشجویان مورد بررسی بر پایه میزان نگرش آنان

نسبت به اشتغال در بخش کشاورزی ، از تفاوت انحراف معیار از میانگین یا معیار (ISDM) به صورت زیر استفاده شد (Gangadharappa et al., 2007):

$$A < \text{mean} - \frac{1}{2}Sd \text{ : نامساعد}$$

$$\text{mean} - \frac{1}{2}Sd < B < \text{mean} + \frac{1}{2}Sd \text{ : خنثی}$$

$$C > \text{mean} + \frac{1}{2}Sd \text{ : مساعد}$$

لازم به یادآوری است که در فرمول بالا، mean میانگین و Sd انحراف معیار از میانگین می‌باشد. به منظور تحلیل داده‌ها در دو بخش توصیفی و استنباطی از نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۸ استفاده شد. بدین منظور در بخش آمار توصیفی از فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار در بخش آمار استنباطی از مقایسه ضریب همبستگی و مقایسه میانگین‌ها استفاده شد.

نتایج و بحث:

- بررسی ویژگی‌های شخصی و حرفه‌ای دانشجویان مورد بررسی؛

در ارزیابی ویژگی‌های فردی دانشجویان مورد بررسی نتایج تحقیق نشان داد که میانگین سنی آنها ۲۱/۸۶ سال با انحراف معیار ۱/۴۷ بود به طوری که دانشجویان مورد بررسی در رده سنی بین ۲۰ تا ۲۷ سال بودند. میانگین درآمد ماهیانه خانوار آنان ۱۳۲۵/۰۰۰ هزار ریال با انحراف معیار ۱۵۷۷/۲۸۴۰ هزار ریال بود. دیگر نتایج ویژگی‌های افراد مورد بررسی به صورت کامل در جدول زیر آمده است.

جدول ۱- ویژگی‌های فردی دانشجویان مورد بررسی:

متغیر	سطوح متغیر	فراوانی	درصد معتبر	نما
- جنسیت	مرد	۲۳	۴۷/۹	
	زن	۲۵	۵۲/۱	*
- محل تولد	روستا	۵	۱۰/۴	
	شهر	۴۱	۸۵/۴	*
	بدون پاسخ	۲	۴/۲	
- تقاضای وام	بله	۱۲	۲۵/۰	
	خیر	۳۵	۷۲/۹	*
	بدون پاسخ	۱	۲/۱	
- سال ورودی	سال اول	۱۰	۲۰/۸	

	۲۲/۹	۱۱	سال دوم	
	۳۱/۳	۱۲	سال سوم	
	۳۱/۳ *	۱۵	سال چهارم	
- تحصیلات پدر	۲/۱	۱	بی سواد	
	۲/۱	۱	آغازی	
	۸/۳	۴	راهنمایی	
	۳۵/۴ *	۱۷	دیپلم	
	۲۷/۱	۱۳	بالتر از دیپلم	
	۲۵/۰	۱۲	بدون پاسخ	
- تحصیلات مادر	۲/۱	۱	بی سواد	
	۶/۳	۳	آغازی	
	۶/۳	۳	راهنمایی	
	۵۰/۰ *	۲۴	دیپلم	
	۱۲/۵	۶	بالتر از دیپلم	
	۲۲/۹	۱۱	بدون پاسخ	

- بررسی نگرش دانشجویان مورد بررسی نسبت به ادامه تحصیل

به منظور اولویت بندی گویه های مربوط به سنجش نگرش دانشجویان ترویج و آموزش کشاورزی پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران نسبت به رشته تحصیلی از ضریب تغییرات استفاده شد. برپایه نتایج جدول شماره ۲ می توان گفت که دانشجویان مورد بررسی نسبت به گویه های « از راه رشته ترویج می توان به اقشار محروم جامعه کمک کرد» و « دانش آموختگان ترویج از جایگاه اجتماعی مناسبی برخوردارند» نگرش مساعدتری دارند در حالی که نسبت به گویه های « مایلم در رشته های دیگر دانشگاهی ادامه تحصیل دهم» و « علاقه ویژه ای به رشته ترویج و آموزش کشاورزی دارم» از نگرش مساعدی برخوردار نیستند.

جدول شماره ۲- اولویت بندی گویه های مربوط به نگرش دانشجویان مورد بررسی نسبت به رشته تحصیلی

اولویت	CV	SD	Mean	گویه ها
۱	۳۸/۶	۱/۹۱	۴/۹۴	- از راه رشته ترویج می توان به اقشار محروم جامعه کمک کرد

۲	۵۱/۹	۱/۶۰	۳/۰۸	- دانش‌آموختگان ترویج از جایگاه اجتماعی مناسبی برخوردارند
۳	۵۲/۵	۱/۸۶	۳/۵۴	- مایلیم در اشتغال مربوط به رشته ترویج فعالیت داشته باشم
۴	۵۶/۹	۱/۹۷	۳/۴۶	- مایلیم در رشته ترویج در مقاطع بالاتر ادامه تحصیل دهم
۵	۵۷/۳	۱/۹۶	۳/۴۲	- دانشجویان ترویج آینده موفق دارند
۶	۵۹/۴	۱/۹۹	۳/۳۵	- رشته تحصیلی ترویج آینده شغلی مناسبی دارد
۷	۵۹/۸	۱/۹۸	۳/۳۱	- از تحصیل در رشته ترویج و آموزش کشاورزی راضی و خوشنودم
۸	۶۱/۷	۱/۶۵	۲/۶۷	- من از نشریه‌ها و جزوه‌های ترویجی استفاده‌های زیادی می‌برم
۹	۶۲/۰	۱/۶۰	۲/۵۸	- رشته ترویج پیش از ورود به دانشگاه هم رشته مورد نظر من بود
۱۰	۶۳/۶	۱/۴۷	۲/۳۱	- رشته ترویج در میان رشته‌های کشاورزی جایگاه والایی دارد
۱۱	۶۴/۹	۱/۶۵	۲/۵۴	- دروس ارائه شده در رشته ترویج و آموزش کشاورزی بسیار جذاب است
۱۲	۷۱/۶	۱/۷۹	۲/۵۰	- در صورت داشتن فرصت دیگر بازهم رشته ترویج را گزینش می‌کنم
۱۳	۷۲/۸	۱/۸۴	۲/۵۴	- علاقه خاصی به رشته ترویج و آموزش کشاورزی دارم
۱۴	۸۲/۱	۱/۷۸	۴/۲۷	- مایلیم در رشته‌های دیگر دانشگاهی ادامه تحصیل دهم

* مقیاس: ۱- خیلی کم، ۲- کم، ۳- متوسط، ۴- زیاد، ۵- خیلی زیاد

به‌منظور گروه‌بندی نگرش دانشجویان مورد بررسی نسبت به رشته تحصیلی خود همان‌طوری که در روش تحقیق بیان شد از معیار (ISDM) استفاده شد. نتایج این بخش در جدول شماره ۳ آمده است.

جدول ۳- گروه‌بندی نگرش دانشجویان مورد بررسی نسبت به رشته تحصیلی

سطوح نگرش	فروانی	درصد	درصد تجمعی
- نامساعد	۱۵	۳۱/۳	۳۱/۳
- خنثی	۲۰	۴۱/۷	۷۲/۹
- مساعد	۱۳	۲۷/۱	۱۰۰

میانگین: ۵۳/۶۶ کمینه: ۱۸ بیشینه: ۱۰۰ انحراف معیار: ۱۹/۴۲

برپایه یافته‌های ارائه شده در جدول شماره ۳ دیده می‌شود که تنها ۱۳ نفر (۲۷/۱ درصد) از دانشجویان مورد بررسی از نگرش مساعدی نسبت به رشته تحصیلی خود برخوردارند، این در حالی است که ۲۰ نفر (۴۱/۷ درصد) از آن‌ها نگرش خنثی و ۱۵ نفر (۳۱/۳ درصد) از نگرش نامساعدی نسبت به اشتغال در بخش کشاورزی برخوردارند. بر این پایه، می‌توان اظهار کرد که بیشتر کشاورزان دانشجویان رشته‌های ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه تهران از نگرش نامساعدی نسبت به رشته تحصیلی خود برخوردار

نیستند، چرا که نگرش ۳۵ نفر (۷۲/۹ درصد) از آنان نسبت به رشته تحصیلی خود خنثی و نامساعد است.

- بررسی میزان رضایت‌مندی دانشجویان مورد بررسی نسبت به کیفیت و فعالیت استادان

به منظور اولویت‌بندی گویه‌های مربوط به سنجش رضایت دانشجویان ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه تهران نسبت به کیفیت فعالیت و چگونگی تدریس استاتید از ضریب تغییرات استفاده شد. برپایه نتایج جدول شماره ۴ دیده می‌شود که دانشجویان مورد بررسی نسبت به فعالیت‌های «استفاده مناسب از وسایل کمک آموزشی» و «مدیریت زمان و کنترل نظم در کلاس» بیشترین رضایت‌مندی را دارند. در حالی که نسبت به فعالیت‌های «ایجاد انگیزه و علاقه» و «مهارت در تدریس عملی» رضایمتندی مناسبی ندارند.

جدول ۴- اولویت‌بندی رضایت دانشجویان از کیفیت فعالیت و چگونگی تدریس استادان

اولویت	CV	SD	Mean	گویه‌ها
۱	۴۲/۱	۱/۹۵	۴/۶۳	- استفاده مناسب از وسایل کمک آموزشی
۲	۴۷/۷	۱/۷۸	۳/۷۳	- مدیریت زمان و کنترل نظم در کلاس
۳	۵۷/۸	۱/۷۶	۳/۵۶	- انتقال مفاهیم به شیوه قابل فهم
۴	۵۱/۳	۱/۴۹	۲/۹۰	- معرفی و استفاده از منابع درسی متنوع در ارتباط با هر درس
۵	۵۲/۳	۱/۶۷	۳/۱۹	- در نظر گرفتن سطوح معلومات پیشین دانشجویان در ارائه محتوا و مطالب درسی
۶	۵۲/۸	۱/۹۲	۳/۶۳	- پای‌بندی به یک برنامه زمانی مشخص برای ارائه درس، برگزاری امتحان و غیره
۷	۵۳/۴	۱/۸۴	۳/۴۴	- فراهم سازی یک جو روحی - روانی مناسب و محیط دوستانه در کلاس درس
۸	۵۶/۷	۱/۸۱	۳/۱۹	- برقراری ارتباط و تعامل با تک تک دانشجویان و درک شرایط خاص هر دانشجو
۹	۵۷/۸	۱/۷۶	۳/۰۴	- تلاش برای ارائه موضوع‌ها و مطالب جدید
۱۰	۵۸/۹	۲/۰۴	۳/۴۶	- تسلط علمی و تخصصی بر موضوع درس
۱۱	۵۹/۳	۱/۶۸	۲/۸۳	- حضور داشتن در ساعت غیر کلاسی برابر یک برنامه معین در دفتر کار
۱۲	۵۹/۶	۱/۹۴	۳/۲۵	- استفاده از شیوه‌های مختلف ارزیابی دانشجویان
۱۳	۵۹/۸	۱/۹۲	۳/۲۱	- بیان شفاف سرفصل‌ها و هدف‌های مورد انتظار از درس در آغاز ترم
۱۴	۶۰/۴	۱/۹۴	۳/۲۱	- منطقی بودن میزان تکالیف ارائه شده در یک کلاس درس

۱۴	۶۰/۴	۱/۸۰	۲/۹۸	- تشویق خلاقیت و ابتکار دانشجویان در انجام تکالیف و ارجح نهدی به تلاش آنان
۱۴	۶۰/۴	۲/۰۸	۳/۴۴	- ارائه به هنگام جزوه به دانشجو در آغاز هر ترم
۱۵	۶۰/۵	۱/۹۲	۳/۱۷	- بیان خلاصه درس جلسه گذشته در آغاز هر جلسه توام با جمع بندی
۱۶	۶۹/۹	۲/۱۴	۳/۰۶	- مهارت در تدریس عملی
۱۷	۷۵/۵	۱/۹۲	۲/۵۲	- ایجاد انگیزه و علاقه

* مقیاس: ۱- خیلی کم، ۲- کم، ۳- متوسط، ۴- زیاد، ۵- خیلی زیاد

به منظور گروه بندی رضایت مندی دانشجویان ترویج و آموزش کشاورزی (دانشگاه تهران) نسبت به کیفیت فعالیت و چگونگی تدریس استادان از معیار (ISDM) استفاده شد. نتایج این بخش در جدول شماره ۵ آمده است.

جدول ۵- گروه بندی رضایت دانشجویان مورد بررسی نسبت به کیفیت فعالیت و چگونگی تدریس استادان

سطوح رضامندی	فروانی	درصد	درصد تجمعی
- زیاد	۱۲	۲۵/۰	۲۵/۰
- متوسط	۲۶	۵۴/۲	۷۹/۲
- کم	۱۰	۲۰/۸	۱۰۰

میانگین: ۶۲/۱۴ کمینه: ۱۹ بیشینه: ۱۲۸ انحراف معیار: ۲۳/۹۷

- بررسی روابط بین رضایتمندی دانشجویان مورد بررسی با دیگر متغیرهای تحقیق به منظور بررسی روابط بین متغیرهای مستقل تحقیق (شامل داده های فاصله ای و ترتیبی) با متغیر وابسته (رضایت مندی) از ضریب همبستگی پیرسون و اسپیرمن استفاده شد. نتایج این بخش در جدول شماره ۶ آورده شده است.

جدول ۶- تحلیل روابط بین متغیرهای تحقیق با متغیر وابسته (رضایت مندی)

متغیر	r	Sig
- سن	۰/۱۱۱	۰/۴۵۴
- درآمد	-۰/۳۵۶	۰/۰۸۸
- نگرش نسبت به رشته تحصیلی	۰/۴۳۷ ^{°°}	۰/۰۰۲
- سال ورودی	-۰/۱۵۶	۰/۲۸۹
- تحصیلات پدر	۰/۱۷۸	۰/۲۹۹

با توجه به نتایج جدول شماره ۶ دیده می‌شود که بین میزان رضایت‌مندی دانشجویان مورد بررسی نسبت به کیفیت و چگونگی تدریس استادان بر پایه متغیرهای سن، درآمد، سال ورودی، تحصیلات پدر و سطح تحصیلات مادر روابط معنی‌داری از نظر آماری وجود ندارد. در حالی که بین میزان رضایت‌مندی دانشجویان مورد بررسی بر پایه متغیر نگرش نسبت به رشته تحصیلی رابطه مثبت و معنی‌داری در سطح یک درصد وجود دارد. به منظور مقایسه بین میزان رضایت‌مندی دانشجویان مورد بررسی نسبت به فعالیت و چگونگی تدریس استادان بر پایه متغیرهای محل تولد، جنسیت و تقاضای وام از آزمون من ویتنی استفاده شد. نتایج این بخش در جدول شماره ۷ آمده است

جدول ۷- مقایسه رضایت‌مندی دانشجویان مورد بررسی بر پایه متغیرهای محل تولد، جنسیت و تقاضای وام دریافتی

متغیر وابسته	متغیر مستقل	طبقه‌ها	شمار	میانگین رتبه‌ای	U	Z	Sig																	
- رضایت‌مندی	محل تولد	روستا	۵	۲۵/۲	۹۴/۰	-۰/۳۰	۰/۷۴۸																	
		شهر	۴۱	۲۳/۲۹				- رضایت‌مندی	جنسیت	مرد	۲۲	۲۴/۳۹	۲۶۶/۵	-۰/۱۸۱	۰/۸۵۶	زن	۲۵	۲۳/۶۶	- رضایت‌مندی دریافتی	تقاضای وام دریافتی	بله	۱۲	۲۱/۶۳	۱۸۱/۵
- رضایت‌مندی	جنسیت	مرد	۲۲	۲۴/۳۹	۲۶۶/۵	-۰/۱۸۱	۰/۸۵۶																	
		زن	۲۵	۲۳/۶۶				- رضایت‌مندی دریافتی	تقاضای وام دریافتی	بله	۱۲	۲۱/۶۳	۱۸۱/۵	-۰/۶۹۶	-۰/۱۸۱	خیر	۳۵	۲۴/۸۱						
- رضایت‌مندی دریافتی	تقاضای وام دریافتی	بله	۱۲	۲۱/۶۳	۱۸۱/۵	-۰/۶۹۶	-۰/۱۸۱																	
		خیر	۳۵	۲۴/۸۱																				

نتایج جدول شماره ۷ بیانگر آن است که اختلاف معنی‌داری بین رضایت‌مندی دانشجویان مورد بررسی نسبت به کیفیت و چگونگی تدریس استادان بر پایه محل تولد، جنسیت و تقاضای وام دریافتی اختلاف معنی‌داری وجود ندارد.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها:

با توجه به ادبیات تحقیق دانشگاه‌ها از جمله مهم‌ترین و حساس‌ترین مراکزی هستند که نقش عمده در استقلال و یا وابستگی کشور دارند، چرا که بیشتر مدیران جامعه از بین

دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها و مراکز تعلیم و تربیت گزینش می‌شوند بنابراین، برای اینکه آنان رسالت خویش را به خوبی انجام دهند لازم است که به درستی تربیت و آموزش داده شوند زمانی می‌توان به آنان امید بست که نظام آموزش عالی خود کیفیت مناسبی داشته باشد. بنابراین بررسی میزان رضایت‌مندی دانشجویان آموزش عالی از کیفیت و روش تدریس استادان به عنوان یکی از مؤلفه‌های مهم نظام آموزش عالی می‌باشد چرا که پیش شرط هر عملی، بهبود بررسی وضعیت موجود است. در این راستا، این تحقیق به منظور بررسی میزان رضایت‌مندی دانشجویان ترویج و آموزش کشاورزی پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران انجام شد. نتایج تحقیق نشان داد که بیشتر دانشجویان مورد بررسی از نگرش مساعدی نسبت به رشته تحصیلی خود ندارد. همچنین بیشتر دانشجویان مورد بررسی از رضایت‌مندی بالایی نسبت به کیفیت و چگونگی تدریس استادان رضایت‌مندی بالایی ندارند. بنابراین، برای ارتقای کیفیت و چگونگی تدریس استادان می‌توان پیشنهاد کرد برای رفع این اقدام که اول در سطح دانشگاه‌ها کیفیت واحدهای آموزشی و به جداسازی استادان انجام پذیرد و برای رفع این کمبودهای کیفیت نظام آموزش عالی برنامه‌ریزی خاصی صورت گیرد. علاوه بر این نتایج تحقیق نشان داد که رابطه مثبت و معنی‌داری بین نگرش دانشجویان مورد بررسی نسبت به رشته تحصیلی خود با رضایت‌مندی آنها از کیفیت و فعالیت استادان وجود دارد. نتایج تحلیل همبستگی رابطه مثبت و معنی‌داری بین میزان رضایت‌مندی و سن، سال ورودی، تحصیلات مادر و سطح تحصیلات پدر دیده نشد. همچنین نتایج مقایسه میانگین‌ها نشان داد که اختلاف معنی‌داری بین رضایت‌مندی دانشجویان مورد بررسی برپایه محل تولد، جنسیت و تقاضای وام دریافتی وجود ندارد. براین پایه با توجه به نتایج تحقیق می‌بایستی:

- ۱- ارزیابی‌های پایان ترم دانشجویان از کیفیت فعالیت استادان جدی گرفته شود و نارسایی‌ها و کمبودهایی که در این زمینه وجود دارد بر طرف شود.
- ۲- بهره‌گیری دانشگاه از متخصصان مدیریت کیفیت و ارزشیابی کیفیت آموزشی به صورت مشاور و تشکیل یک گروه مرکزی در سطح دانشگاه زیر نظر ریاست و

مدیریت عالی دانشگاه و نیز تشکیل کمیته‌های بهبود کیفیت در سطح واحدهای تابعه دانشگاه سودمند و کارساز به نظر می‌رسد.

منابع:

- ۱- پزشکی راد، غ، محتشم، ه، (۱۳۸۶). ارزیابی کیفیت نظام آموزش عالی از منظر دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس، مجله علوم و ترویج کشاورزی، دور ۳، شماره ۱، صص: ۱۳۱-۱۳۹.
- ۲- زمانی پور، آ (۱۳۸۶). آموزش کشاورزی آغازی اشتباه و انجامی بی سرانجام. فصلنامه ترویج و آموزش کشاورزی، شماره ۱، ص: ۱۵۹-۱۷۴.
- ۳- صفا، لیلا، ابروانی، هوشنگ، شعبانعلی فمی، حسین. (۱۳۸۹). توفیق سنجی مولفه های تبیین کننده کیفیت آموزش عالی، مجله، تحقیقات اقتصاد و توسعه کشاورزی ایران، شماره ۱، صص ۸۵-۹۳.
- ۴- منجم زاده، ز، برادران، م، آجیلی، آ، پارسا، آ، زاد کرمی، م. (۱۳۸۸). دیدگاه دانشجویان دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی اهواز نسبت به شاخص های ارزیابی دانشکده. فصلنامه ترویج و آموزش کشاورزی، شماره ۱. صص: ۹۶-۸۳

- 5- Andaleeb S, Conway C. Customer satisfaction in the restaurant industry. *Journal of Services Marketing*. 2006; 20: 3-11
- 6- Abukari, A. and Corner, T. (2010); "Delivering Higher Education to Meet Local Needs in a Developing Context: the Quality Dilemmas?"; *Quality Assurance in Education*, Vol. 18, No. 3, P. 191
- 7- Banfield, G. (2006); Qualitative Approaches to Educational Evaluation: a Regional Conference-Workshop; *International Education Journal*, Vol. 7, No 4.
- 8- García-Aracil, A.(2009); "European Graduates' Level of Satisfaction with Higher Education"; *Higher Education*, Vol. 57, No. 1, pp. 1-21
- 9- Gitman , Lawrence J, McDaniel C. *The Future of Business: The Essentials*. Mason, Ohio: South-Western; 2005.
- 10- Gangadharappa, H.V, Pramod, K.T.M and Shiva, K.H.G. (2007) Gastric floating drug delivery systems: a review. *Indian J. Pharm. Ed. Res.* 41, 295-305
- 11- Hill, F. M. (1995); "Managing Service Quality in Higher Education: The Role of Student as Primary Consumer"; *Quality Assurance in Education*, Vol. 3, No. 1, pp. 10-21.
- 12- Hartman, D. E. and Schmidt, S. L. (1995); "Understanding Student/alumni Satisfaction from a Consumer's Perspective: The Effects of Institutional Performance and Program Outcomes"; *Research in Higher Education*, Vol. 36, No. 2, pp.197-217
- 13- Hemon, P. (2002). Quality: new directions in the research; *Journal of Academic Librarian ship*, Vol. 28, Issue 4
- 14- LeBlanc, G. and Nguyen, N. (1997); "Searching for Excellence in Business Education: An Exploratory Study of Customer Impressions of Service Quality"; *International Journal of Educational Management*, Vol. 11, No. 2, pp. 72-79.
- 15- Megha, Kumar A. Customer satisfaction with low cost airlines in India. *South Asian Journal of Tourism and Heritage*. 2009; 2: 119-34.

- 16- O'Neill, M. and Palmer, A. (2004); "Importance-performance Analysis: A Useful Tool for Directing Continuous Improvement in Higher Education"; *Quality Assurance in Education*, Vol. 12, No. 1, pp. 39–52.
- 17- Richardson, J. T. (1994); "A British Evaluation of the Course Experience Questionnaire"; *Studies in Higher Education*, Vol. 19, No. 1, pp. 59–68.
- 18- Rhodes, C. and Nevill, A. (2004); "Academic and Social Integration in Higher Education: A Survey of Satisfaction and Dissatisfaction within a, First-year Education Studies Cohort at a New University"; *Journal of Further and Higher Education*, Vol. 28, No. 2, pp. 179–193
- 19- Stark, Joan S. and Lowther, M. A. (1980); "Measuring Higher Education Quality"; *Research in Higher Education*, Vol. 13, No. 3, pp. 283-287.
- 20- Suleyman, s. s. (2007). Professional Teaching Standards: The Case of Turkish Teacher Candidates, *World Applied Sciences Journal*, 2(4):412-419.
- 21- Slowinski, J. (2002). Data-driven equity: Eliminating the Achievement Gap and Improving Learning for all Students in Schwartz, W. Data-driven equity in urban schools. ERIC Digest. Retrieved January.
- 22- Sultan, P. and Wong, H. (2010); "Performance-based Service Quality Model: an Empirical Study on Japanese Universities"; *Quality Assurance in Education*, Vol. 18 , No. 2, P.126.
- 23- Tan, Oon-Seng (2007); "Quality Assurance in Educatio: Some Approaches and Lessons Across the Asia-Pacific"; *Educational Research for Policy and Practice*, Vol. 6, No. 3, pp. 161-163.
- 24- Umbach, P. D. and Wawrzynski, M. (2004); "Faculty do Matter: The Role of College Faculty in Student Learning and Engagement"; *Research in Higher Education*, Vol. 46, No. 2, pp. 153–184.
- 25- Wilson, K., Lizzion, A. and Ramsden, P. (1997); "The Development, Validation and Application of the Course Experience Questionnaire"; *Studies in Higher Education*, Vol. 22, No. 1, pp. 33–53.